

Прилог 1:

Фауна птица слатинских језера код Баранде и Опова

Дипл. биолог Марко Шћибан, Друштво за заштиту и проучавање птица Србије

Подручје алкалних језера Печене Слатине, Слатине, Велике Слатине и Ракиташа у близини села Баранда и Опово представља једно од најзанимљивијих и најспецифичнијих станишта за птице мочварице у Србији. То су потковичасте депресије, мртваје Тамиша, које су услед хемијских процеса у земљишту временом постале алкалне у различитим концентрацијама и саставу. Део језера Слатина је у највећој мери модификован у односу на остале и више године представљао једно од рибњачких језера у оквиру рибњака у Баранди. Део језера је обрастао гушћом или ређом трском, различитом травном вегетацијом, док у летњим и пролећним месецима, зависно од падавина, буду и поплављена. Акваторије сва четири језера укупно износе око 4.300 хектара, окружена су углавном обрадивим површинама, док шуме потпуно одсуствују.

Орнитолошка истраживања овог подручја започела су крајем 1960-их година, али до данас никада нису била интензивна због неприступачности (нпр. Димитријевић и Шоти, 1974; Пузовић и сар., 2009; Хам и Туцаков, 2010; Туцаков, 2011; Вучковић, 2012). Ипак, до сада је евидентирано чак 185 врста птица, што је веома велик диверзитет с обизром да се ради искључиво о воденим стаништима и обрадивим површинама. Конкретни, сирови подаци налаза врста презентованих у овом прилогу налазе се у базама података Друштва за заштиту и проучавање птица Србије и интернет платформи eBird, а својим истраживањима и подацима допринело је преко 40 посматрача птица. Од укупно забележених врста њих 77 се налази у Црвеној књизи птица Србије (Радишић и сар., 2018), 29 су заштићене, 153 строго заштићене врсте, 175 врста налазе се на анексима Бернске конвенције, а 105 врста на анексима Директиве о птицама. Како на подручју преовлађују водена станишта тако и најзначајнији елемент орнитофауне чине птице водених станишта. Печена Слатина је посебно у летњим месецима од изузетног значаја за сеобу шљукарица које се некада окупљају и у јата од више стотина примерака (Слика 1). На националном нивоу значајно је истаћи редовно зимовање јата од 20-ак глобално угрожених малих лабудова (*Cygnus columbianus*) на Печеној Слатини, велику гнездећу популацију иначе ретког и угроженог шеварског трстењака (*Acrocephalus melanopogon*) на Слатини, као и редовно гнежђење врло малобројних ражњева (*Plegadis falcinellus*) и кашичара (*Platalea leucorodia*) у мешовитим колонијама чапљи на Печеној слатини и Слатини (зависно од године до године).

Као природна, специфична акваторија са различитим еколошким нишама водених станишта у оквиру Међународно значајног подручја за птице (IBA) Средње Потамишје (Слика 2) од приоритетног је значаја за очување регионалне орнитофауне, како гнездеће, тако и

селидбене и зимујуће. Потпуном деградацијом и нестанком ових станишта директно би довело до нестанка најмање 1.700 парова различитих строго заштићених врста птица које гнезде у оквиру ових акваторија, што је и наведено у табели.

Слика 1. Велика бројност шљукарица (*Charadriiformes*) на Печеној Слатини

Summary

Text account

Data table and detailed info

Map

Reference and further resources

Country/territory: Serbia

IBA criteria met: B1a, B1b, B2a, B3a, C2, C3, C6 (2019)

For more information about IBA criteria, please click [here](#)

Area: 16,739 ha

Bird Protection and Study
Society of SerbiaBIRD PROTECTION AND
STUDY SOCIETY OF SERBIA**Site description (2019 baseline)**

The most significant landscape feature of the IBA is the almost pristine 33 km long course of the Tamiš river with its vast flood areas and salt marshes, situated between municipalities of Zrenjanin and Kovačica. Significant parts of this unique ecosystem are vast fishponds in Baranda (1,005 ha), as well as Uzdin (430 ha) and Čenta (120 ha). Preserved riparian forests still exist in large patches along the Tamiš river, but are also vast areas with cultivated poplars.

Recommended citation

BirdLife International (2023) Important Bird Area factsheet: Srednje Potamišje. Downloaded from <http://datazone.birdlife.org/site/factsheet/srednje-potamišje-iba-serbia> on 20/11/2023.

Слика 2. Мапа Међународно значајног подручја (IBA) Средње Потамишје

Табела 1: Листа птица евидентираних на сланим језерима Печена Слатина, Слатина, Велика Слатина и Ракиташ, њихови статуси на међународним документима и у националном законодавству Републике Србије, број гнездећих парова угрожених пројектом соларне електране

Table 1: List of recorded bird species on alkaline lakes Pečena Slatina, Slatina, Velika Slatina and Rakitaš, their status in international documents and national law of Republic of Serbia, number of breeding pairs threatened by solar plant project

Ознаке/Legend:

Bird Directive – Директива о птицама Европске Уније (Council Directive 2009/147/EC): I – Annex I, IIA – Annex IIA, IIB – Annex IIB, IIIA – Annex IIIA, IIIB – Annex IIIB.

Bern Convention – Бернска конвенција (Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats): II – Appendix II, III – Appendix III.

CMS – Конвенција о заштити миграторних врста (*Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals*): I – Appendix I, II – Appendix II.

CITES – Конвенција о међународном промету угрожених врста дивље флоре и фауне (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*): I – Appendix I, II – Appendix II, III – Appendix III.

Правилник/Rulebook – Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (“Службени гласник” РС 5/2010, 47/2011, 32/2016, 98/2016) / *Rulebook on declaration and protection of strictly protected wild species of plants, animals and fungi* (“Official Gazette of the RS” No 05/10, 47/11, 32/16 and 98/16): Z – заштићене врсте / *Protected species*, SZ – строго заштићене врсте / *Strictly protected species*

Црвена боја/Red color – врсте са Црвене листе птица Србије / *Species included in the Red list of birds*

Бр.	Научни назив / Scientific name	Bird Directive	Bern Convention	CMS	CITES	Правилник/ Rulebook	Број угрожених гнездећих парова <i>Breeding population under threat</i> (pairs)
1	<i>Coturnix coturnix</i>	IIB	III	II		Z	
2	<i>Phasianus colchicus</i>	IIA; IIIA	III			Z	
3	<i>Perdix perdix</i>	IIA; IIIA	III			Z	
4	<i>Cygnus olor</i>	IIB	III	II		Z	3-4
5	<i>Cygnus cygnus</i>	I	II	II		SZ	
6	<i>Cygnus columbianus</i>	I	II	II		SZ	
7	<i>Anser indicus</i>		III				
8	<i>Anser anser</i>	IIA; IIIB	III	II		SZ	10-15
9	<i>Anser albifrons</i>	IIB	III	II		Z	
10	<i>Clangula hyemalis</i>	IIB	III	II		SZ	

Бр.	Научни назив / Scientific name	Bird Directive	Bern Convention	CMS	CITES	Правилник / Rulebook	Број угрожених гнездећих парова <i>Breeding population under threat (pairs)</i>
11	<i>Bucephala clangula</i>	IIB	III	II		SZ	
12	<i>Mergellus albellus</i>	I	II	II		SZ	
13	<i>Tadorna tadorna</i>		II	II		SZ	0-1
14	<i>Netta rufina</i>	IIB	III	II		SZ	
15	<i>Aythya ferina</i>	IIA; IIIB	III	II		Z	2-5
16	<i>Aythya nyroca</i>	I	III	I; II		SZ	5-10
17	<i>Aythya fuligula</i>	IIA; IIIB	III	II		SZ	
18	<i>Aythya marila</i>	IIB; IIIB	III	II		SZ	
19	<i>Spatula querquedula</i>	IIA	III	II		Z	1-5
20	<i>Spatula clypeata</i>	IIA; IIIB	III	II		SZ	0-1
21	<i>Mareca strepera</i>	IIA	III	II		SZ	0-2
22	<i>Mareca penelope</i>	IIA; IIIB	III	II		Z	
23	<i>Anas platyrhynchos</i>	IIA; IIIA	III	II		Z	40-80
24	<i>Anas acuta</i>	IIA; IIIB	III	II		SZ	
25	<i>Anas crecca</i>	IIA; IIIB	III	II		Z	
26	<i>Tachybaptus ruficollis</i>		II			SZ	10-30
27	<i>Podiceps cristatus</i>		III			SZ	1-2
28	<i>Podiceps nigricollis</i>		II			SZ	0-2
29	<i>Columba livia f. domestica</i>						
30	<i>Columba palumbus</i>	IIA; IIIA				Z	
31	<i>Streptopelia turtur</i>	IIB	III	II		Z	
32	<i>Streptopelia decaocto</i>	IIB	III			Z	
33	<i>Apus apus</i>		III			SZ	
34	<i>Cuculus canorus</i>		III			SZ	10-20
35	<i>Rallus aquaticus</i>	IIB	III			SZ	20-40
36	<i>Porzana porzana</i>	I	II	II		SZ	0-3
37	<i>Zapornia parva</i>	I	II	II		SZ	1-5

Бр.	Научни назив / Scientific name	Bird Directive	Bern Convention	CMS	CITES	Правилник / Rulebook	Број угрожених гнездећих парова <i>Breeding population under threat (pairs)</i>
38	<i>Gallinula chloropus</i>	IIB	III			Z	50-100
39	<i>Fulica atra</i>	IIA; IIIB	III	II		Z	20-40
40	<i>Grus grus</i>	I	II	II	II	SZ	
41	<i>Ciconia nigra</i>	I	II	II	II	SZ	
42	<i>Ciconia ciconia</i>	I	II	II		SZ	
43	<i>Platalea leucorodia</i>	I	II	II	II	SZ	30-45
44	<i>Plegadis falcinellus</i>	I	II	II		SZ	5-20
45	<i>Botaurus stellaris</i>	I	II	II		SZ	10-20
46	<i>Ixobrychus minutus</i>	I	II	II		SZ	30-60
47	<i>Nycticorax nycticorax</i>	I	II			SZ	250-350
48	<i>Ardeola ralloides</i>	I	II			SZ	40-70
49	<i>Bubulcus ibis</i>		II			SZ	1-2
50	<i>Ardea cinerea</i>		III			Z	
51	<i>Ardea purpurea</i>	I	II	II		SZ	30-60
52	<i>Ardea alba</i>	I	II	II		SZ	40-70
53	<i>Egretta garzetta</i>	I	II			SZ	200-310
54	<i>Pelecanus crispus</i>	I	II	I; II	I	SZ	
55	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	I	II	I; II		SZ	
56	<i>Microcarbo pygmaeus</i>	I	II	II		SZ	5-15
57	<i>Phalacrocorax carbo</i>		III			Z	
58	<i>Recurvirostra avosetta</i>	I	II	II		SZ	1-3
59	<i>Himantopus himantopus</i>	I	II	II		SZ	
60	<i>Pluvialis squatarola</i>	IIB	III	II		SZ	
61	<i>Charadrius hiaticula</i>		II	II		SZ	
62	<i>Charadrius dubius</i>		II	II		SZ	0-1
63	<i>Vanellus vanellus</i>	IIB	III	II		SZ	5-10
64	<i>Numenius phaeopus</i>	IIB	III	II		SZ	

Бр.	Научни назив / Scientific name	Bird Directive	Bern Convention	CMS	CITES	Правилник / Rulebook	Број угрожених гнездећих парова <i>Breeding population under threat (pairs)</i>
65	<i>Numenius arquata</i>	IIB	III	II		SZ	
66	<i>Limosa limosa</i>	IIB	III	II		SZ	
67	<i>Arenaria interpres</i>		II	II		SZ	
68	<i>Calidris canutus</i>	IIB	III	II			
69	<i>Calidris pugnax</i>	I; IIB	III	II		SZ	
70	<i>Calidris falcinellus</i>		II	II		SZ	
71	<i>Calidris ferruginea</i>		II	II		SZ	
72	<i>Calidris temminckii</i>		II	II		SZ	
73	<i>Calidris alba</i>		II	II		SZ	
74	<i>Calidris alpina</i>		II	II		SZ	
75	<i>Calidris minuta</i>		II	II		SZ	
76	<i>Gallinago media</i>	I	II	II		SZ	
77	<i>Gallinago gallinago</i>	IIA; IIIB	III	II		SZ	
78	<i>Phalaropus lobatus</i>	I	II	II		SZ	
79	<i>Actitis hypoleucos</i>		II			SZ	
80	<i>Tringa ochropus</i>		II	II		SZ	
81	<i>Tringa erythropus</i>	IIB	III	II		SZ	
82	<i>Tringa nebularia</i>	IIB	III	II		SZ	
83	<i>Tringa totanus</i>	IIB	III	II		SZ	0-2
84	<i>Tringa glareola</i>	I	II	II		SZ	
85	<i>Tringa stagnatilis</i>		II	II		SZ	
86	<i>Glareola pratincola</i>	I	II	II		SZ	
87	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	I	II			SZ	
88	<i>Larus ridibundus</i>	IIB	III			Z	
89	<i>Larus melanocephalus</i>	I	II	II		SZ	
90	<i>Larus canus</i>	IIB	III			Z	
91	<i>Larus michahellis</i>	IIB					

Бр.	Научни назив / Scientific name	Bird Directive	Bern Convention	CMS	CITES	Правилник / Rulebook	Број угрожених гнездећих парова <i>Breeding population under threat (pairs)</i>
92	<i>Larus cachinnans</i>	II B				Z	
93	<i>Chlidonias hybrida</i>	I	II			SZ	
94	<i>Chlidonias leucopterus</i>		II	II		SZ	
95	<i>Chlidonias niger</i>	I	II	II		SZ	
96	<i>Sterna hirundo</i>	I	II	II		SZ	
97	<i>Tyto alba</i>		II		II	SZ	
98	<i>Athene noctua</i>		II		II	SZ	
99	<i>Asio otus</i>		II		II	SZ	
100	<i>Asio flammeus</i>	I	II		II	SZ	
101	<i>Pandion haliaetus</i>	I	II	II	II	SZ	
102	<i>Pernis apivorus</i>	I	II	II	II	SZ	
103	<i>Clanga clanga</i>	I	II	I; II	II	SZ	
104	<i>Aquila heliaca</i>	I	II	I; II	I	SZ	
105	<i>Circus aeruginosus</i>	I	II	II	II	SZ	10-15
106	<i>Circus cyaneus</i>	I	II	II	II	SZ	
107	<i>Circus macrourus</i>	I	II	II	II	SZ	
108	<i>Circus pygargus</i>	I	II	II	II	SZ	
109	<i>Accipiter nisus</i>		II	II	II	SZ	
110	<i>Haliaeetus albicilla</i>	I	II	I; II	I	SZ	
111	<i>Buteo buteo</i>		II	II	II	SZ	
112	<i>Buteo rufinus</i>	I	II	II	II	SZ	
113	<i>Upupa epops</i>		II			SZ	
114	<i>Merops apiaster</i>		II	II		SZ	
115	<i>Coracias garrulus</i>	I	II	I; II		SZ	
116	<i>Alcedo atthis</i>	I	II			SZ	
117	<i>Falco tinnunculus</i>		II	II	II	SZ	
118	<i>Falco vespertinus</i>	I	II	I; II	II	SZ	

Бр.	Научни назив / Scientific name	Bird Directive	Bern Convention	CMS	CITES	Правилник / Rulebook	Број угрожених гнездећих парова <i>Breeding population under threat (pairs)</i>
119	<i>Falco columbarius</i>	I	II	II	II	SZ	
120	<i>Falco subbuteo</i>		II	II	II	SZ	
121	<i>Falco cherrug</i>	I	II	I; II	II	SZ	
122	<i>Falco peregrinus</i>	I	II	II	I	SZ	
123	<i>Lanius collurio</i>	I	II			SZ	
124	<i>Lanius minor</i>	I	II	II		SZ	
125	<i>Lanius excubitor</i>		II	II		SZ	
126	<i>Pica pica</i>	II B				Z	
127	<i>Corvus monedula</i>	II B				Z	
128	<i>Corvus frugilegus</i>	II B				Z	
129	<i>Corvus corax</i>		III			Z	
130	<i>Corvus cornix</i>	II B				Z	
131	<i>Parus major</i>		II			SZ	
132	<i>Parus caeruleus</i>		II			SZ	
133	<i>Remiz pendulinus</i>		III			SZ	20-40
134	<i>Riparia riparia</i>		II			SZ	
135	<i>Hirundo rustica</i>		II			SZ	
136	<i>Delichon urbicum</i>		II			SZ	
137	<i>Aegithalos caudatus</i>		II			SZ	
138	<i>Galerida cristata</i>		III			SZ	
139	<i>Lullula arborea</i>	I	III			SZ	
140	<i>Alauda arvensis</i>	II B	III			SZ	
141	<i>Locustella luscinioides</i>		II			SZ	80-150
142	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	I	II			SZ	20-50
143	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>		II			SZ	100-200
144	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>		II			SZ	100-200
145	<i>Acrocephalus palustris</i>		II			SZ	100-200

Бр.	Научни назив / Scientific name	Bird Directive	Bern Convention	CMS	CITES	Правилник / Rulebook	Број угрожених гнездећих парова <i>Breeding population under threat (pairs)</i>
146	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>		II			SZ	150-250
147	<i>Hippolais icterina</i>		II			SZ	
148	<i>Phylloscopus trochilus</i>		II			SZ	
149	<i>Phylloscopus collybita</i>		II			SZ	
150	<i>Sylvia atricapilla</i>		II			SZ	
151	<i>Sylvia communis</i>		II			SZ	
152	<i>Sylvia curruca</i>		II			SZ	
153	<i>Panurus biarmicus</i>		II			SZ	40-100
154	<i>Troglodytes troglodytes</i>		II			SZ	
155	<i>Sturnus vulgaris</i>	IIB				Z	
156	<i>Turdus merula</i>	IIB	III			SZ	
157	<i>Turdus pilaris</i>	IIB	III			SZ	
158	<i>Erithacus rubecula</i>		II			SZ	
159	<i>Luscinia megarhynchos</i>		II			SZ	
160	<i>Luscinia svecica</i>	I	II			SZ	25-50
161	<i>Phoenicurus ochruros</i>		II			SZ	
162	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>		II			SZ	
163	<i>Saxicola rubetra</i>		II			SZ	
164	<i>Saxicola torquatus</i>		II			SZ	
165	<i>Oenanthe oenanthe</i>		II			SZ	
166	<i>Ficedula hypoleuca</i>		II			SZ	
167	<i>Ficedula albicollis</i>	I	II			SZ	
168	<i>Passer domesticus</i>					Z	
169	<i>Passer montanus</i>		III			Z	
170	<i>Motacilla alba</i>		II			SZ	
171	<i>Motacilla flava</i>		II			SZ	100-150
172	<i>Anthus campestris</i>	I	II			SZ	

Бр.	Научни назив / Scientific name	Bird Directive	Bern Convention	CMS	CITES	Правилник / Rulebook	Број угрожених гнездећих парова <i>Breeding population under threat (pairs)</i>
173	<i>Anthus trivialis</i>		II			SZ	
174	<i>Anthus pratensis</i>		II			SZ	
175	<i>Anthus cervinus</i>		II			SZ	
176	<i>Anthus spinoletta</i>		II			SZ	
177	<i>Fringilla coelebs</i>		III			SZ	
178	<i>Fringilla montifringilla</i>		III			SZ	
179	<i>Carduelis chloris</i>		II			SZ	
180	<i>Carduelis carduelis</i>		II			SZ	
181	<i>Carduelis cannabina</i>		II			SZ	
182	<i>Miliaria calandra</i>		III			SZ	20-40
183	<i>Emberiza citrinella</i>		II			SZ	
184	<i>Emberiza hortulana</i>	I	III			SZ	
185	<i>Emberiza schoeniclus</i>		II			SZ	30-60

Литература

1. Вучковић, Ч. (2012): Птице Средњег Потамишја. Удружење грађана „Глас Опова“, Опово. (https://issuu.com/zicstb/docs/ptice_srednjeg_potamisja?mode=window&backgroundColor)
2. Пузовић, С., Секулић, Г., Стојнић, Н., Грубач, Б., и Туцаков, М. (2009): Значајна подручја за птице у Србији. Министарство животне средине и просторног планирања, Завод за заштиту природе Србије и Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, Београд.
3. Радишић, Д., Васић, В., Пузовић, С., Ружић, М., Шћибан, М., Грубач, Б. и Вујић, А. (2018): Црвенка књига фауне Србије III – Птице. Завод за заштиту природе Србије, Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Департман за биологију и екологију и Друштво за заштиту и проучавање птица Србије, Београд.
4. Туцаков, М. (2011): Потамишје – динамично поплавно подручје. IUCN и Друштво за заштиту и проучавање птица Србије, Нови Сад.
5. Хам, И. И Туцаков, М. (2010): Савремени распоред, састав, и величина колонија птица водених станишта у Потамишју између Ченте, Сакула и Баранде. *Ciconia* 19: 117-124.
6. Шоти, Ј. и Димитријевић, С. (1974): Прилог познавању барске орнитофауне западног дела Баната (Gaviiformes, Podicipediformes, Pelecaniformes, Ciconiformes и Anseriformes). Зборник радова Матице српске за природне науке 46: 127–160.